

"Türkiye'nin Dostları" Uluslararası Kongresi Paris'te Toplandı

"Türkiye'deki durum Eylül 1980 darbesinden bu yana elbet düzelmeye göstermiştir. Ne var ki kendi ülkelerimizde geçerli anlayışa uygun bir demokrasi Türkiye için henüz çok uzaktadır. Türkiye için ikinci sınıf bir demokrasiye razı olunmasına karşı çıkmalıyız; bu ülkenin halkını, demokratlarını, çağımıza ve demokrasi adına yaraşır bir demokrasi uğruna mücadelelerinde desteklemeliyiz... Kimi çevrelerin, Türkiye halkının çağımızda artık geri dönülemeyecek biçimde yerleşmiş demokratik ilkelere erişecek gücünden uzak olduğunu ileri sürme cüretini gösterdiklerine tanık oluyoruz. Bizler bu görüşü reddediyoruz. Bu düşünceden hareketle, Türkiye halkına, insanlığa onurunu veren evrensel değerlere ulaşma ve bu değerleri kalıcı biçimde kurumsallaştırma çabasında yardımcı olmak amacıyla bir araya gelmeye karar verdik." ABD, Avusturya, Belçika, Danimarka, Federal Almanya, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İngiltere, İsveç, İsviçre, İtalya, Lüksemburg, Norveç, Portekiz ve Yunanistan'dan 250 dolayında tanınmış yazar, sanatçı, bilim adamı, parlamenter, politikacı, sendikacı, din adamı, asker, hukukçu ve devlet adamının bir araya gelmesinden oluşan "Türkiye'nin Dostları" adlı kuruluşun bildirisinde bu cümleler yer alıyor. Aralarında Bruno Kreisky, Eddy Merckx, Ludwig-Fellermaier, Günther Grass, Petra Kelly, Hélène Langevin-Joliot, Amiral Antoine Sanguinetti, Laurent Schwartz, Richard Balfe, Tony Benn, Lord Hugh Jenkins, Rahip Bruce Kent, Harold Pinter, Arnold Wesker, Mareşal Costa Gomez, Yannis Ritsos, Mikis Teodorakis ve Nikiforos Vrettakos'un da bulunduğu imzacılar adına her ülkeden bir kişinin katılımıyla oluşan eşgüdüm komitesinin düzenlediği "Türkiye'nin Dostları" Uluslararası Kongresi bu ülkelerden gelen çok sayıda delegenin katılımıyla 27-29 Kasım günlerinde Paris'te Fransız Millet Meclisi binasında yapıldı.

Kongreyi Türkiye'den konuk olarak çağrılan Mahmut Dikerdem, Ahmet Abakay, Murat Belge, Güney Dinç, Haluk Gerger, Güney Gönenç, Nevzat Helvacı, Suna Kili, Erşen Sansal ve Bülent Tanör'ün yanısıra Avrupa'da yaşayan ya da yaşamak zorunda bırakılan çok sayıda yurttaşımız izledi. Çağrılı oldukları halde, Prof. Sadun Aren, Özcan Kesgeç ve Halit Çelenk, pasaport alamadıkları için toplantıya katılamamışlardır.

Kongreyi Eşgüdüm Komitesi adına Fransız Sosyalist Milletvekili Jean-Pierre Fourré bir konuşmayla açtı. Ardından Kongrenin onursal başkanı ve eski Portekiz Cumhurbaşkanı Mareşal Costa Gomez bir konuşma yaptı. Daha sonraki konuşmacılar arasında Fransa İnsan Hakları Birliği Onursal Başkanı Robert Verdier, Danimarkalı yazar Eric Stinus, İngiliz hukukçu John Bowden, İsviçre'den milletvekili Prof. George Peters, İtalyan sendikacı Silvia Boba ve Mahmut Dikerdem bulunuyordu. Genel kurulun oluşturmaya karar verdiği dört komisyonun (Türkiye'nin günümüzdeki hukuk yapısı, Düşünce ve örgütlenme özgürlüğü, Kültür ve eğitim, Hapishane koşulları ve işkenceler) çalışmaları sonucunda oluşturulan raporlar kongrenin son gününde Genel Kurul'a sunuldu.

Son toplantıda kabul edilen kongre bildirisinde "Türkiye'nin Dostları" kongresinin amaçları,

- Çağımıza yaraşır bir demokratik rejime ulaşma mücadelesinde Türkiye halkına günümüzde ve gelecekte yardımcı olmak,
- Ulusal ve uluslararası planda yoksun bırakılmak istenmesine karşın, temel haklarına bütünüyle erişme konusunda dayanışma içinde olmak,
- Türkiye'nin Avrupa ve dünya barışına ve halklar arasında işbirliğine tam ve eksiksiz katkıda bulunmasına destek olmak,
- Siyasal nitelikli davaların derhal

durdurulması, ölüm cezalarını da içeren genel af çıkarılması ile düşünce, vicdan ve örgütlenme özgürlüklerinin sağlanması girişimlerinin başarısı için çalışmak, olarak belirtiliyor ve bir dizi karara yer veriliyordu. Bu kararlar arasında şunlar da bulunuyor:

- Türkiye'nin Dostları Kongresi, 1982 Anayasası ve buna dayalı yasaların, bütün siyasal görüşlerin ifade edilmesine imkan vermediğini saptar,
  - TKP ve TİP genel sekreterlerinin Türkiye'ye dönüşlerinde tutuklanmalarını kınar ve Avrupa Parlamentosu'nun, iki genel sekreterin derhal serbest bırakılması ve Türkiye'de özgürce siyasal faaliyette bulunabilmesi taleplerini içeren kararına katılır,
  - Türkiye'nin "jeopolitik" konumunun bu ülkede demokratik kurallara ve insan haklarına saygı göstermeyen bir siyasal rejimin devamını haklı kıldığı görüşünü reddeder,
  - İşkenceye başvurulmasını ve mahkumlara uygulanan aşağılayıcı muameleleri kınar,
  - Türkiye'de çalışma yaşamının, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün belirlediği haklar ve özgürlüklerden yoksun olduğunu, özellikle grev ve özgürce sendikalaşma hakkının bulunmadığını saptar, DİSK üstündeki yasakların kaldırılmasını talep eder,
  - "Türkiye'nin Dostları" 2. Uluslararası Kongresi'nin çok daha uygun koşullar altında toplanması, insan hak ve özgürlüklerine getirilmiş sınırlamaların artık mevcut olmayacağı bir ortamda 2. Kongre gündemini Türkiye ile dünya arasındaki kültürel, sosyal ve siyasal ilişkilerin olusturması dileğini belirtir.
- Kongre bildirisinde ayrıca Türk devlet yetkililerinden, Türkiye'nin imzacısı olduğu uluslararası anlaşmalar-daki yükümlülükleri yerine getirmeleri talep ediliyor; eşgüdüm komitesine Türkiye'deki gelişmeleri izleme görevi ve yararlı göreceği girişimlerde bulunma yetkisi veriliyordu. □